

Književna poročila.

Dr. Frank Stanko: Saradnje suca i psihiatra u utvrđivanju smanjene ubroјivosti. Zagreb 1929. Str. 37. Tisak Jugoslovenske štampe D. D.

To brošuro znanega zagrebskega kriminalista smemo smatrati za prvo monografično delo, ki obdeluje snov edinstvenega kazenskega zakonika de lege lata. Da si je izbrala baš »centralni problem modernega kazenskega prava«, je dober omen. Frank izhaja iz stališča, ki si ga je sam izcizeliral, da se »sudjelovanje liječnika - vještaka u procesu sastoji u ravnopravnoj saradnji sa sucem, pravnim vještakom« (str. 17). Ta stav, v katerem na prvi hip moti sklep, da obstoji »sudjelovanje« v »ravnopravnoj saradnji«, pojasnuje se pozneje z naslednjo tezo: Vsak od te dvojice naj ima svojo določeno vlogo, edino z vestnim izvrševanjem te vloge se da doseči — materialna resnica. Dopolnilo temu pa daje avtor še v poglavju o težkočah glede zmanjšane vračunljivosti (sposobnosti za vračunanje zločina s krivdo), ko pravi (str. 22): da mora biti sodnik tako pravni, kakor tudi psihiatrični strokovnjak, a razmerje med osebo sodnika in osebo psihiatra se kaže »u neku ruku« za ono »siameških dvojčkov«. Toda, tako gre misel avtorjeva naprej, danes je predvideno, da se naj v sodniku samem porodi dvom glede polne vračunljivosti. V tem pogledu pa danes niti nima sodnik sam pripravljenosti, zvedenosti, niti ni v predpisih procesa najti garancije, da bo dvom res v vseh primerih nastal, kjer bi bilo potrebno. Če hoče sodnik biti oprezen, mu bo vračunljivost vsakega zločinca sumljiva. Zato utegne priti, da pojde pač zmanjšana vračunljivost na breme nevračunljivosti; a kaznovane bodo obsojene osebe z motivacijo, da so v veliki meri zmanjšano sposobne za vračunavanje, dasi se »po pravu, koje važi —, riješavaju kao neubroјive« (str. 25). Če bi bil zakon dosleden, bi moral že pred vsako glavno razpravo dati točno preiskati duševno stanje obdolženca. Ker to ni odrejeno, bo svoboda sodnika pri konstatiranju nevračunljivosti odn. zmanjšane vračunljivosti majhna. Osobito pri konstatiranju zmanjšane vračunljivosti gre za sodelovanje ravnopravnih činiteljev, psihiater ima pri tem celo važnejšo in odločilnejšo vlogo, nego pri konstatiranju nevračunljivosti. Krivo je, da sedi psihiater pred sodiščem, a ne v sodnem kolegiju. To je posledica zmotnega nazora, da je mogoče interpolirati nove pojme v stari sistem (str. 28). Prav posebno krivo je, da novi kaz. zak. iz 1929 odreja, da sodnik ni primoran, ampak da ima le pravico omiliti kazni pri storilcu zmanjšane vračunljivosti. Garancije pravičnosti, katere je doslej nudil zakonodajec potom kazenskopравnih ovir obsodbe, dane bodo v sodnikovi roki, zato — pa oslabiljene (str. 32). Pravičnost je ogrožena pri sodbah, nasprotno pa se psihiater favorizira pri odredbah očuvalnih sredstev (str. 35).

Pota kritične miselnosti, po katerih nas vodi Frank, ne da bi stavil konkretne predloge, so gotovo zelo zanimiva in tudi solidno nadelana. Navzlic temu pa obeta po našem prepričanju njegova borba zoper ureditev

razmerja med sodnikom in psihiatrom po edinstvenem kaz. zak. malo uspeha. Pravično razmerje se da predvsem pospeševati z izbero sodnikov in poglobitvijo erudicije vseh organov kazenskega pravosodstva, ne samo sodnikov. Če naj sédeta sodnik in psihiater v isti senat kot soodločujoča faktorja, to ne bi izpreminjalo prav nič na kakovosti sodnika. Pa tudi, če pride psihiater v senat kot lajik v procesnem postopanju in v pravu, se pravde ne bodo vršile nič bolj v skladu s cilji kazenskega prava. Bržčas bi prevallitev rešitve vprašanja zmanjšane vracunljivosti na soodločujočega zdravnika vplivalo samo uspavajoče na vest sodnika. Ne glede na stroške, ki bi nastali s pritegnitvijo psihiatrov k vsakemu procesu — kje naj nehajo obziri na možnost zmanjšane vracunljivosti? —, bi se pa razkrojevalni proces tudi ne ustavil pri izvedencih zdravnikih; tudi pri drugačnih strokovnih vprašanjih bi se moglo in dosledno moralo zahtevati, da bodi izvedenec soodločujoč sodniški faktor, češ, sodnik pravnik ne more takšnega vprašanja sam po sebi razumeti... Če vse te primere združimo, ker se pri enem in istem procesu v praksi lahko združujejo razna izvedenška vprašanja, prišli bi pač do — čudnega organizma, ki bi bil vse prej kot sodišče. Ali ne glede na te pripombe gre avtorju brošure vsekakor velika zasluga, da je zaklical sodnikom popolnoma opravičen *memento*, kaj se bo po novem kazenskem pravu od njih zahtevalo... Zato želimo brošuri čitateljev prav posebno med sodniki.

Dr. Metod Dolenc.

Sellheim Hugo: Die Bestimmung der Vaterschaft nach dem Gesetz und vom naturwissenschaftlichen Standpunkt. München, Verlag von J. F. Bergmann, 1928. Str. 32.

Ta studija predstojnika ženske klinike v Lipsiji ne govori o možnosti določitve očetovstva po krvnih telescih, ampak edino le po trajanju dobe od koncepcije — do poroda. Včasih pride sodnik v položaj, da mora razsoditi o očetovstvu, kjer kaže dokazna snov, da zakonita, v svrhu presumpcije očetovstva normirana minimalna doba ni dosežena, odnosno da je bila maksimalna (pri nas 300 dni, v Nemčiji 302 dneva) prekoračena. V tem pogledu mu bodo služile znanstveno ugotovljene tabele o trajanju nosečnosti ob porodu godnega deteta (najmanj 219, največ 334 dni) gotovo za dobro podlago pri orientaciji v teh vprašanjih. Sellheim piše baš za to, da pouči sodnike, kako jim je postaviti pravilno vprašanje glede tzv. očitne nemožnosti očetovstva, da njih vprašanja ne bi napravila vtisa sugestivnosti. V obeh ozirih nemara ne bo odveč, če na to studijo tudi naše pravnike opozarjamo.

Dr. Metod Dolenc.

Lazar Erwin: Probleme der forensischen Jugendpsychiatrie. (5. zvezek iz: Abhandlungen aus dem Jur.-med. Grenzgebiete). Wien, Hölder-Pichler-Tempsky A. G., 1927. Str. 72.

Ta zbito pisana razprava se deli v dva dela: Mladostniki, kot manjvredni individui, kažejo psihopatične reakcije. Te se pojavljajo v raznih oblikah shicofreničnih, cikličnih, paranoičnih, neurotičnih, histeričnih, ne-

urasteničnih in v obliki genuinih moraličnih defektov. Opis teh oblik po vseh potankostih obsega prvo polovico razprave. Vsled neznansko velikega števila tujih strokovnih izrazov je za pravnike težko čitljiva; zanimala bo predvsem psihiatre. V drugi polovici se bavi L a z a r z načinom, kako je oddajati mnenja za skrbstvena sodišča, ki se tičejo dvoje vprašanj: 1. ali naj se oddá mladostna oseba v zaključeno vzgojevališče, 2. kaj naj se odredi glede otrok takih starišev, čijih zakon se loči ali razvéde. Ta del razprave se bavi z raznimi pojavi dissocialnosti mladine kot: splošna razposajenost, nagon k potovanju, seksualne razvade, tatinski nagon i. t. d. Prav posebno še opozarjamo na tista poglavja, ki obravnavajo konflikte med mladostniki in njihovimi stariši. Povojna mentaliteta mladine je vsa drugačna, nego je bila predvojna; za to so označeni konflikti tolikokrat na dnevnem redu. Njih psihologični izvor in razvoj opazuje in opisuje L a z a r prepričevalno. Jednako lepo obravnava tudi razmerje med otroki in obema ločenima ali razvedenima roditeljima. Mislimo, da bodo naši sodniki, ki imajo uradnega posla s pokvarjeno mladino, vse migljaje avtorja glede postopanja z dissocialnimi otroki in mladostniki toplo pozdravili in jim, kolikor je v naših razmerah to sploh mogoče, tudi radi sledili.

Dr. Metod Dolenc.

Honig Richard: Straflose Vor- und Nachtat. A. Deichertsche Verlagsbuchhandlung Dr. Werner Scholl. Leipzig. 1927. Str. XIV+116.

V zbirki razprav, ki jo izdaja pravna fakulteta v Göttingenu, je izšla kot štev. 2. naznanjena monografija tamošnjega profesorja kazenskega prava. Važna je za teorijo, a morda še bolj za prakso. Kolikrat se mučijo naši kazenski pravniki z vprašanji, kako naj utemeljijo na podlagi kazenskega zakonika svoje, vsekakor pravni svesti ustrezajoče mnenje, da je neko dejanje nekaznivo, dasi bi ga bilo na videz po črki zakona kaznovati... Če ustreli zločinec v morilnem namenu svojo žrtev, pa mu s strelom poškoduje vedoma srajco; ali je to drugo dejanje — posebej kaznivo? — Če poskuša zločinec vlomiti v miznico, o kateri ve, da je denar, pa se mu ne posreči privzdigniti pokrov, ker se mu orodje zlomi, — a na to išče in najde ključ od miznice in jo odpre ter ukrade denar; — ali je podana konkurenca poskusa z izvršitvijo tatvine? Uradnik poneveri denar, pa napravi na to napačno posvedočbo v javni listini; ali je storil poneverjenje in tudi goljufijo? Lastnik psa ga proda, pes pa uide in pride od kupca k njemu nazaj, on, lastnik, ga sedaj obdrži; ko pa ljudje sumničijo, kaj se je res zgodilo, — ubije psa in zakoplje. Ali je storil utajo (Unterschlagung) in hudobno poškodovanje tuje stvari? Nekdo izvabi pod zvito pretvezo hranilno knjižico in na to dvigne na njo polagoma več zneskov iz hranilnice. Koliko zločinov ima na vesti? — Vsa ta vprašanja so prevzeta iz pestre vsebine naznanjene monografije, le da smo jih nekoliko prilagodili na naše kazensko pravo, dočim Honig misli le na nemško. Pri razlagi teh in še nebroj drugih vprašanj o nekaznivosti predčinov in poslednjih činov izhaja pisatelj z ozirom na bo-

gato, pa ne baš. zadovoljujočo književnost, iz vidikov specialnosti, subsidiarnosti, konsumpcije in alternativitete norm, ki veljajo za predčine in za poslednje čine v razmerju z glavnim dejanjem. V okviru teh vrstic se ne moremo spuščati v поблиžjo razlago, pač pa moramo ugotoviti, da je Honig ustanovil z večjo roko za pogoj nekaznivosti pri predčinah obliko »prehoda zločina« (Durchgangsdelikt), pri poslednjih činih pa oblike »očuvalnega dejanja« (Sicherungshandlung) in »upotrebnega dejanja« (Verwertungshandlung). Dočim so njegova izvajanja glede specialnosti, subsidiarnosti in konsumpcije prepričevalna, se nam zde razmišljanja glede alternativitete nekam medla. Tu naj gre za različna pravna pravila, ki se kosajo glede na zaščito ene in iste pravne dobrine, uporabljajo pa razna sredstva v dosego istega cilja. Prav bo v ogromni večini teh primerov pač le to, kar uče Binding, Finger, Olshausen i. dr., da gre tu uporabljati pravila, ki veljajo za pravo idealno konkurenco.

Na lex ferenda se Honig ne ozira, češ polovičarska rešitev problemov v zakonu je nevarnejša nego nobena. Težišče leži torej po njegovem mnenju slej ko prej v praksi. Gotovo bo njegova knjiga, čeprav je, žal, precej suhoparno pisana, praksi pomagala marsikakšno zamotano situacijo prebroditi in priti do jasnejšega pojmovanja.

Dr. Metod Dolenc.

Loewer Albrecht (Konstanz): Das Wesen des Massenverbrechens. Eine rechtswissenschaftliche Untersuchung. J. Bielefelds Verlag, Freiburg i. Breisgau, 1927. Str. 127.

Aktualnosti se tej knjigi radi vsestranskega presnavljanja kazenskih zakonikov, pa tudi — spričo povojnih turbulentnih, k množičnim deliktom tako pogosto vodečih socialnih razmer ne da odrekati. Loewer se je lotil svojega dela na ta način, da je k posameznim predelom svojih razmišljanj podal povsod naprej izčrpano mnenje iz literature, na to pa povedal svoje misli. Da pri tako težki materiji, kot so množični delikti, ob njegovih izvajanjih nismo vedno dobili vtisa prepričevalne jasnosti, da je marveč ostalo še marsikatero nesoglasje, pač ni težko razumljivo. Gre za osnovna pojmovanja, kjer utegne že malenkostna predpostavka, s katero se ne moremo docela strinjati, spraviti stvar v drugačno luč. Loewer zahteva n. pr. na str. 39, da treba množico (Masse) smatrati za »realiteto in resnično jednoto«; na str. 65 pa uči, da je pripadnost k množici ocenjevati samo kot »motiv«. Tu se nekaj že ne vjema. Še manj razumemo, kako more isti avtor zahtevati, da naj smatramo pri množičnih kravalih vsak zločin za-se kot individualni zločin (str. 74), na drugi strani pa naj mu verjamemo, da temelji njegov nauk o množičnih deliktih na upoštevanju »zmagovitega prodiranja ideje vkupnosti« (Gemeinschaftsidee, str. 119). Obširno se bavi avtor s prikazovanjem pravnih norm v raznih državah, ki se tičejo množičnih deliktov; ta del knjige obsega malo ne ves svet ter je posebno poučno pravo izvenevropskega kontinenta. Seveda se ozira Loewer na novejša načrte in podaja tudi svoj predlog za izpremembo avstrijskega projekta kazenskega zakonika. Po

njegovem mnenju bi bilo vnesti glede množičnih deliktov posebno določbo z naslednjim besedilom: »Ako se stori kaznivo dejanje od skupljene človeške množice z zedinjenimi močmi, znaša najmanjša kazen za vodnike in aktivne udeležence najmanje polovico najvišje kazni, dočim se kaznujejo nedelujoči množični člani po načelih o pripomoči. Kot poskus se kaznuje že skupljanje množice, ki je pokazala namero, da z zedinjenimi močmi store kazniva dejanja.« Mislamo, da tiče v teh določbah tega predloga protislovja, pa tudi neopredeljenosti, ki se dajo kar otipati... Ali ne glede na vse te nejasnosti, ki smo jih vsaj deloma omenili in ki se nam zdé nekakšne pre nagljenosti doslej nam še nepoznanega in za to bržčas mlajšega pisatelja, smemo oznanjeno delo kot izborno informativno najdišče mnogorazraslih naukov iz celokupne snovi o množičnih deliktih toplo priporočati, predvsem tistim, ki obširnih del Sigheleja, Le Bona, Tardea Sinmela, Baschwitz, Sieberja i. dr. ne morejo v originalu študirati.

Dr. Metod Dolenc.

Dr. Neumann Georg — Dr. Lichtblau Ludwig: Kommentar zur Exekutionsordnung. III. neubearbeitete Aufl. Wien. Manz. 1929. Str. 1354.

Neumannov komentar o avstrijskem izvršilnem redu v novi tretji izdaji je dokončan. Obširno delo pa s tem še ni završeno, kajti sklepno bodo sledili še izčrpní opisi o premembah, judikaturi in literaturi glede avstrijskega izvršilnega reda, kolikor je ostal v veljavi še v drugih državah, nastalih po razsulu stare Avstrije deloma na njenem ozemlju.

Uvodne besede k tretji izdaji komentarja poudarjajo velikanske izpremembe, nastale od leta 1910 naprej na političnem in gospodarskem polju, kar je moralo vplivati na uporabo in pojmovanje določb izvršilnega reda. Saj izvršba ni zgolj med zahtevajočim upnikom in zavezancem se odigrujoča privatnopravna stvar, temveč se dotiče malodane vsaka izvršba tudi javnih interesov. Ne le obširne novelacije privatnega in procesnega prava v letu 1914 in tekom vojne, tudi razni socialnopolitični zakoni, uveljavljeni v posebno obširni meri v avstrijski republiki po prevratu, so bistveno vplivali na razvoj izvršilnega prava. Vrlina Neumannovega komentarja izvršilnega reda tiči v točnih navedbah vseh virov zakonodaje, judikature in strokovnega slovstva in sicer ne le avstrijsko-nemških, temveč tudi virov ozemelj po prevratu osvobojenih narodov. Tudi pri redko dogajajočih se primerih uporabe izvršilnega reda pove komentar jasno in določno svoje naziranje in tako pač ne bo pustil v njem pojasnila iskačega praktika na cedilu.

Vprašanje nastane, če bo Neumannov komentar o izvršilnem redu obdržal za prakso in znanost pri nas svoj pomen, ko bo zakon tudi na tem polju v naši državi izenačen, kar je po poteku dogodkov menda prav kmalu pričakovati. Res je bil že pred letom izdelan načrt zakona »o izvrševanju i obezbedjenju«, a tudi temu načrtu bil je vzorec sedaj še v Sloveniji in Dalmaciji veljavni avstrijski izvršilni red z dne 27. V. 1896 drž. zak. št. 79. Seveda pomenja ta načrt precej temeljito predelavo gornjega zakona in to ne samo v zunanosti, nego tudi v načelih in

bistvenih važnih določbah, na kar so vplivali osobito nemški ter madžarski zakoni (n. pr. institucija protiizvršbe — reeksekucije —, izvršbe na predhodno izpolnitev i. t. d.). Načrt gre posebno daleč v določbah socialnopolitičnega značaja, a tu zaide v enostranski, sedanjemu gospodarstvu ne več ustrezajoči zaščiti poljedelcev predaletč. Skoraj bi bilo prorokovati, da se bodo pri končni redakciji opustile v našem edinstvenem izvršilnem redu marsikatero novotarije, od katerih niti za pravno, niti za gospodarsko življenje ni pričakovati haska. Tako se utegne bodoči zakon o izvršbi in zavarovanju še tesneje nasloniti na svoj vzorec — avstrijski izvršilni red. Naj pa ima prihodnji naš zakon o izvršbi tako ali drugačno vsebino, posegati bosta morala tako praktik, kakor tudi znanstvenik še vedno po tujih znanstvenih virih o izvršilnem pravu, med katerimi ne bo najzadnji Neumannov komentar o izvršilnem redu. Utegnili pa bi iz tega obširnega dela, ozirajočega se v tako izdatni meri na usodo avstrijskega izvršilnega reda v dobi po razsulu stare Avstrije, črpati tudi redaktorji bodočega edinstvenega zakona o izvršbi in zavarovanju marsikatero pobudo.

Dr. Edvard Pajnič.

Tomić Zoran S.: Ustvaritev jugoslovanske države. Teza za doktorat prava na Sorbonni, 8. junija 1927, 8°, 244 str.

Delo predstavlja poskus očrtati, kako se je misel narodnega zedinjenja Jugoslovenov razvijala (prav posebno prizadevanje Kraljevine Srbije za to misel) in poskus dokazati, da je Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev s pravnega stališča stara država.

Po splošnih uvodnih besedah o zemljepisni legi Jugoslavije in o njenem prebivalstvu prehaja pisec k orisu »tendenc Srbo-Hrvatov in Slovencev k združitvi v enotno, skupno in neodvisno državo« (str. 22. i. d.). Nadalje so opisane prilike, kako je prišlo do sarajevskega atentata in do svetovne vojne (pri čemer je narahlo načet problem odgovornosti za nastanek svetovne vojne) ter kakšen vojni cilj si je stavila Srbija. V četrtem poglavju je očrtano delovanje srbske vlade na Krfu, Jugoslovanov v Avstro-Ogrski in ostalih Jugoslovanov (v Evropi in Ameriki). Politični organizaciji Jugoslovanov bivše avstro-ogrske monarhije, ki se je ustanočila 29. oktobra 1918 po razsulu Avstro-Ogrske, pisec odreka značaj države in je mnenja, da bi položaj Jugoslovenov na zunaj (predvsem napram Italiji) bil ugodnejši, ako ne bi Narodno Veče v Zagrebu šele po preteku enega meseca sklenilo združiti se s Kraljevino Srbijo.

Po združitvi Črne gore s Kraljevino Srbijo 26. novembra 1918, ki pravno predstavlja svobodno inkorporacijo Črne gore s Srbijo, vsled česar je Kraljevina Srbija ostala pravno stara država in se samo povečala, so obravnavani dogodki 1. decembra 1918 in mednarodno priznanje te države, nakar prehaja pisec k zadnjemu poglavju, »ali je Kraljevina SHS s stališča mednarodnega prava nova ali stara država?« Orisane so važnosti in pravne posledice tega vprašanja, navedeni so razlogi, ki govore v prilog pritrdilne teze, kakor tudi razlogi, ki govore v prilog odklonilne teze, nakar je naveden zaključek: Kraljevina SHS je stara država in sicer

s stališča akta združitve, kakor tudi s stališča ustavnega in mednarodnega prava.

S stališča akta združitve 1. decembra 1918 je pisec mnenja, da Kraljevina SHS predstavlja nadaljevanje Kraljevine Srbije iz razloga, da ozemlja Jugoslovenov bivše a.-o. monarhije v trenutku združitve niso tvorile samostojne države (ozemlje ni bilo določeno, ni bilo suverene oblasti, ni bilo priznanja od tujih sil). Tudi če bi bili vsi navedeni pogoji podani, Jugosloveni niso mogli (!) ustvariti lastne države, ker je za nje, ki so bili del sovražne v svetovni vojni premagane države, bila pristojna določiti bodoči statut — mirovna konferenca. »Jugosloveni so se združili v Kraljevino Srbijo ne kot člani neke države, ampak čisto navadno kot narod, t. j. etnična skupina«, (str. 230). Pisec podkrepljuje svojo trditev še z nepravnimi, političnimi elementi (žrtve Srbije za združitev vseh Jugoslovanov). Tudi s stališča ustavnega prava je Tomić mnenja, da je Kraljevina SHS stara država: ustavna kontinuiteta Kraljevine Srbije ni nikoli prenehala, vse politične institucije Kraljevine Srbije so ostale po 1. decembru 1918 z malimi spremembami, ki so bile narekovane od novega položaja, v veljavi; veljava mnogih zakonov Kraljevine Srbije je bila raztegnjena na celokupno državo, kajti »združitev (sc. 1. dec. 1918) ni v Srbiji ničesar drugega spremenila kot ime kralja in države« (str. 233). —

Končno navaja pisec razloge, zakaj je Kraljevino SHS s stališča mednarodnega prava smatrati kot staro državo: združitev Kraljevine Srbije in Jugoslovenov bivše avstro-ogrske monarhije ni bila združitev dveh držav v eno novo državo kot novo mednarodno pravno osebo, vsled česar ima Kraljevina SHS vse pravice in vse dolžnosti, katere je imela Kraljevina Srbija 1. decembra 1918, mirovne pogodbe ne omenjajo Kraljevine SHS med novo ustanovljenimi državami; Kraljevina SHS prejema reparacije in se je v mnogih primerih pred mednarodnimi sodišči smatrala kot stara država, ki ima kot taka pravico likvidirati nemško imovino. Kraljevina SHS je »predvojna kraljevina Srbija, ki je sedaj samo povečana in ki je spremenila ime«. (str. 234).

Predaleč bi nas zavedlo, ako bi k vsem trditvam Tomića zavzeli svoje stališče. Za danes naj zadošča ugotovitev, da se z navedenimi zaključki popolnoma ne strinjamo iz razloga, ker dejstva, na katerih je pisec zgradil svoje zaključke, mi pravno drugače ocenjujemo. Ne glede na to pa je pohvalno omeniti, da je pisec bogato uporabil tozadevno jugoslovensko literaturo in nekaj diplomatskih listin, ki nudijo nove poglede v tem vprašanju. Zato smo mnenja, da delo g. Tomića predstavlja lep prispevek k obravnavanju problema; ali je Kraljevina SHS nova ali stara država?

Dr. Ivan Tomšič

Milić Milenko: Skupne atribucije in odnosi med Svetom in Skupščino Društva narodov. Teza za doktorat prava na Sorbonni, 7. marca 1929. 8°, 316 str.

Gre za problem notranje pravne strukture Društva Narodov: porazdelitev pristojnosti njenih organov in določitev njih pravnega razmerja.

Delo pričinja s kratkim orisom pravne narave Društva Narodov, izvora, sestave, splošnih značilnosti in porazdelitev pristojnosti Sveta kakor tudi Skupščine. V prvem delu razpravlja pisec o skupnih atribucijah, t. j. o onih zadevah, za katero rešitev morata oba organa D. N. Svet in Skupščina nujno delovati v sporazumu. V drugem delu so očitane one zadeve, v katerih sta pristojna sicer oba organa (konkurirata), toda za rešitev katerih zadošča izražena volja samo enega organa in sicer tistega, ki se prej začne baviti z zadevo in vsled česar postane izključno pristojen v dotični zadevi. V tretjem delu je govora o glavnih odnosih med Svetom in Skupščino. Pisatelj prihaja do zaključkov, da morata oba organa D. N. stremeti za tem, da ostaneta med seboj vedno v soglasju ter tako olajšata delovanje Društva Narodov in da baš pravni odnosi med Svetom in Skupščino D. N. potrjujejo, da je Društvo Narodov organizacija sui generis.

Dasi bi delo brezdvomno še pridobilo na vrednosti, ako bi zaradi enotnosti problema bili obravnavani tudi oni primeri, v katerih je eden izmed obeh organov D. N. a priori izključno pristojen, kljub temu radostno ugotavljam, da spada delo, ki je izšlo v tisku in kateremu je napisal nekaj uvodnih besed prof. Barthelemy, med najboljše letošnje teze sorbonske pravne fakultete.

Dr. Ivan Tomšič.

Glšić M. Dragiša: Trgovinska politika ter zunanja trgovina Kraljevine SHS. (Teza za doktorat prava (politične in gospodarske vede), 13. marec 1929, 8°, 186 str.)

V prvem delu (Trgovinska politika Kraljevine SHS) razpravlja pisec o pogodbenih in nepogodbenih trgovinskih odnosih Jugoslavije do drugih držav v tarifnih pogodbah, carinskem režimu i. d. V drugem delu (zunanja trgovina Kralj. SHS) pa o uvozu in izvozu (l. 1919 do 1927 vključno), o pomorskih, rečnih in celinskih potih, po katerih se je izvozna trgovina vršila, o jugosl. trgovinski bilanci (1920—1927) i. dr. Pisec zaključuje, da jugosl. trgovina kaže dve tendenci: 1.) ustvariti kolikor mogoče velik izvoz, kar se izraža v dejstvu, da so redne pogodbene trgovinske vezi upostavljene z 20 državami (z 10 od teh se medsebojno uporablja najmanjša tarifa); 2.) kvantitativno povečanje in kvalitativno izboljšanje izvoznih pridelkov. — Nadalje poudarja pisec, da je za našo državo zmeren protekcionizem najprimernejši, da naše narodno gospodarstvo in javne finance temelje v prvi vrsti na poljedelstvu, proizvodnji, da za popolno uporabo narodnih bogastev državi nedostaje dovoljnega kapitala.

Dr. Ivan Tomšič.

1. **Thümel Wilhelm: Der Religionschutz durch das Strafrecht.** § 166 des Str. G. B. — 2. unveränderte Auflage. Jena, Frommann 1927. Str. 68.

2. **Thümel Wilhelm: Das neue Strafgesetzbuch und die Religionsvergehen.** J. C. B. Mohr (Paul Siebeck) Tübingen. 1927. Str. 37.

Pisateli obeh delc je profesor bogoslovja v Jeni. hkratu pa tudi doctor iuris honoris causa. Njegovo prvo navedeno delce je izšlo l. 1906 v Lipsiji, letos ga je izdal neizpremenjeno v drugi izdaji in drugi založbi

To je storil, kakor pravi v predgovoru k drugemu delcu, namenoma, sklicujoč se na sv. pismo: »Da vam vedno enako pišem, mi ne mrzi, ampak naj vas tem bolj prepričuje.« V resnici sta obe delci prežeti enega duha: Veroizpovedi naj se zbližujejo v direktnem sporazumu, nikar naj ne zahtevajo zaščite zoper žaljenja pred sodiščem. Bogokletstvo naj ne bo zločin. Vsaka zahteva veroizpovedi, da se ona smatraj za edino izveličavno versko družbo, moti v naprej mirno razpravljanje. To so glavne misli obeh delc. V posameznostih pa se peča z nemško kazenskopravno zakonodajo. V danes veljavnem k. z. za Nemčijo se nahajajo vrste deliktov, ki se tičejo verstva: bogokletstvo, žalitev krščanskih cerkva in njih naprav ter običajev; v osnutku 1913: iste; v osnutku 1919: tudi še iste, v vladni predlogi 1925 pa bogokletstva ni več, v zadnjem predlogu iz 1927 je ostalo vse tako, toda v razlogih stoji: »Kdor Boga psuje, katerega časti verska družba, ta psuje njeno vero.« To dopolnilno razlago pa pobija pisatelj vehementno, češ, na ta način pridemo po ovinkih spet do delikta bogokletstva! Na koncu citira pisatelj dobesedno neko spomenico, s katero je zahtevalo že leta 1888 nič manj kot 33.000 evangelskih mož iz Porēnja, da naj se odpravi § 166 z zločini bogokletstva, žalitve cerkva i. t. d., ali brez uspeha. Thümel ponavlja vobče zahteve te spomenice, samo verska opravila naj bi bila tudi še zaščitená zoper vsakojake zlobne motive.

Thümel označuje v predgovoru druge brošure, ki je veliko bolj rezka kakor prva, samega sebe za bogoslovca in »pasivno-jurističnega strokovnjaka«. Da bi mogel imeti s svojo polemiko zoper verske delikte v označenem obsegu kaj uspeha, ni misliti, ker je verski mir baš tako pravna dobrina kakor občni družabni red; saj je pravzaprav le del slednjega. Očena avtorja samega sebe kot »pasivno-jurističnega strokovnjaka« pa vendar malo preveč kontrastuje z nekaterimi naravnost nieokusnimi napadi na katolike (gl. str. 12, 18, 32 v drugi brošuri). Zelo zanimivo je še, da se pisatelj zgraža celo nad nameravano kazenskopravno ehotnostjo zakonov z Avstrijo, ako naj bi prinesla za jutro v zakon tako pravosodstvo, kot velja tam — v Avstriji — glede verskih deliktov.

Dr. Metod Dolenc.

Dr. Mitter Friedrich Wolfgang: *Die Grundlagen der Gerichtsverfassung und das Eheding der Zittauer Ratsdörfer vom Beginne des 16. bis zum Ende des 18. Jahrhunderts.* Verlag von S. Hirzel in Leipzig, 1928. Str. XII + 157.

Le nekoliko kilometrov od severne granice češkoslovaške republike imele so vasi, spadajoče pod oblast mestnega sveta Žitave, svoje pravosodne institute za nižje sodstvo in za upravo, ki so tako podobne našim večam, kvatrnim sodiščem ali vinogorskim zborom, da najdeš skoro za vsako posebno stran instituta paralelo v slovenskem običajnem pravu... Če še uvažujemo, da mejé tiste mestnemu svetu podložne vasi na severu na lužiške Srbe, onda nam dahne sama po sebi misel, da gre sicer za udejstvovanje germanskopravnega načina pravosodja, ali to na prapodlagi

slovanskega pravnega mišljenja. Delo, ki ga naznanjamo, zasluži torej vso pozornost slovanskih pravnih zgodovinarjev. Samo, da dokažemo to na nekoliko primerih, navedemo: »Eheding« je zakoniti dan, prav kakor pri nas v času od 16. do 18. stoletja kvaterni sod ali vinogorski zbor. Tam se vrše ob navzočnosti vseh vaščanov, ki so polnoletni, volitve starešine, sodnikov, tam se ti poklanjajo svoji gosposki, tam se iznašajo pritožbe zoper gosposko, zoper tuje vaščane in zoper sovaščane (»Ehedingsrügen«). Celo zapisi o sklepih na teh shodih bi se dali primerjati z zapisi o naših vinogorskih bukvah. Najzanimivejša paralela pa je propadanje institutov te samouprave, polagoma pa sigurno, da se razgube začetkom 19. stoletja, prav kakor pri nas... Pisatelj naznanjene knjige seveda reklamira vse te ustanove za edistveno-germanske in izvaja celo, da so se utrdile samo spričo žilavosti nemških naseljencev, ki so prišli »in den Kampf mit dem sorbischen Feinde« (str. 147). Paralela z našim pravom ovrže brez dvoma to bolj politično, kot znanstveno zapisano trditev.

Dr. Metod Dolenc.

Dr. Ivšić Milan: Ekonomski i politički parlament kao rješenje krize parlamentarizma. Predavanje. Posebni odtisk iz »Mjesečnika«. Str. 22.

Kazenski zakonik, Zakon, s katerim se uveljavljajo in uvajajo kazenski zakonik, zakonik o sodnem kazenskem postopanju in zakon o izvrševanju kazni na prostosti, Zakon o pobijanju zlorab v službeni dolžnosti, Zakon o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Ljubljana. Zbirka zakonov XXIX. snopič. Tiskovna zadruga. 1929. Str. 175. Cena Din 31.50 s poštnino.

Zakon o ureditvi vrhovne državne uprave, Zakon o ureditvi predsedništva ministrskega sveta, Zakon o notranji upravi, Zakon o centralnem tiskovnem uradu, Zakon o poslovnem redu pri državnem svetu in upravnih sodiščih, Zakon o osebnih imenih in še manjši upravni zakoni. Ljubljana. Zbirka zakonov XXX. snopič. Tiskovna zadruga. 1929. Str. 152. Cena Din 29 s poštnino.

Razne vesti.

V Ljubljani, meseca septembra 1929.

Osebnosti. Za dopisnega člana slovanskega instituta v Pragi je bil izbran univ. prof. dr. Krek Gregor. — Za sodnike apelacijskega sodišča v Ljubljani so postavljeni Janša Josip, Lajovic Anton in dr. Konda Jakob. Za sodnike so postavljeni: Kolšek Josip pri okrožnem sodišču v Mariboru, dr. Kernev Josip v Krškem, Pfeifer Josip v Brežicah, Kancler Anton v Murski Soboti in Karlovšek Janko v Prevaljah. Premeščeni so: starešini okrajnih sodišč Jerman Jakob v Kozje in dr. Lavrenčič Matija v Kočevje, sodnika dr. Tschinkel Karel v Ribnico in Čoš Fran v Mokronog. — Za inspektorja v min.